

ISTARSKA ŽUPANIJA
POVJERENSTVO ZA SUZBIJANJE
ZLOUPORABE DROGA
27.05.2004.

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJA ISTARSKA
POGLAVARSTVO
N/p Župana
Gosp. Ivana Jakovčića

IZVJEŠĆE O RADU POVJERENSTVA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA I STANJU OVISNOSTI O DROGAMA NA PODRUČJU ŽUPANIJE ISTARSKE U 2003. GODINI

Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga je u 2003. nastavilo radom jednako postojano i ne sa manje entuzijazma nego 1999. godine kad je formirano. Održana su 4 sastanka i brojni neformalni susreti, dogovori i konzultacije.

S obzirom da je većina mjera suzbijanja zlouporabe droga u nadležnosti državnih institucija: policije, pravosuđa, zdravstva i školstva, uloga regionalna samouprave je ograničena na monitoring stanja i ukazivanje na probleme «na terenu», odnosno poticanje specifičnih programa prevencije i liječenja ovisnosti. S obzirom na multidisciplinarni sastav, Povjerenstvo je «stručni savjet» Županije za probleme ovisnosti, a od njegovih zadaća najvažnije su:

1. Permanentno praćenje i analiza stanja

Na sastancima povjerenstva se redovito analizira trenutno stanje i problemi. Tijekom prošle godine nije primijećena ništa što bi ukazivalo da se događa nešto novo, izvanredno ili alarmantno.

2. Predlaganje raspodjele sredstava Županijskog proračuna sa stavke suzbijanje zlouporabe droga Svi zainteresirani za proračunska sredstva su se trebali javiti na javno objavljeni natječaj. Pristigle ponude su analizirane i Povjerenstvo je dalo prijedlog, kojeg Županijsko poglavarstvo u cijelosti prihvatilo, a iznos sredstava za suzbijanje zlouporabe droga u 2003. godini iznosio je **1 000 000,00 kn.**, što je za 590 000,00 kn. više nego prošlu godinu.

3. Praćenje izvršavanja projekata koje financira Županija i analiza utrošenih sredstava

Već treću godinu svi korisnici proračunskih sredstava moraju dati izvješće na jedinstvenom obrascu koji koristi Županija prema ISO standardu.

4 . Priprema i izrada izvješća o stanju ovisnosti o drogama na području Županije

Ovo izvješće je peto po redu koje Povjerenstvo podnosi Poglavarstvu i svim zainteresiranim. Osim značajnog iskustva u prikupljanju, obradi i tumačenju podataka, petogodišnji period omogućava i zaključke o trendovima u problema ovisnosti, što je, vjerujemo, jedna od informacija koja najviše zanima, kako javnost, tako i stručnjake i političare.

ZASTUPLJENOST DROGA, ZAPLJENE I KAZNENI POSTUPCI VEZANI ZA ZLOUPORABU DROGA

Od ilegalnih droga i dalje je najčešće korištena marihuana. To pokazuju sve ankete, ali i broj uhvaćenih sa malim količinama droge, te upućenih od strane Državnog odvjetništva u Centar po načelu «svrhovitosti» (zdravstveni tretman umjesto kaznenog progona). Tako se, od 65 upućenih u Centar u Poreču tijekom 2002. i 2003. godine, samo kod četvoro nije radilo o marihuani (2 speed i 2 ecstasy).

Procjena je da je korištenje amfetamina - »speeda» u porastu, a ecstasija u izvjesnom padu.

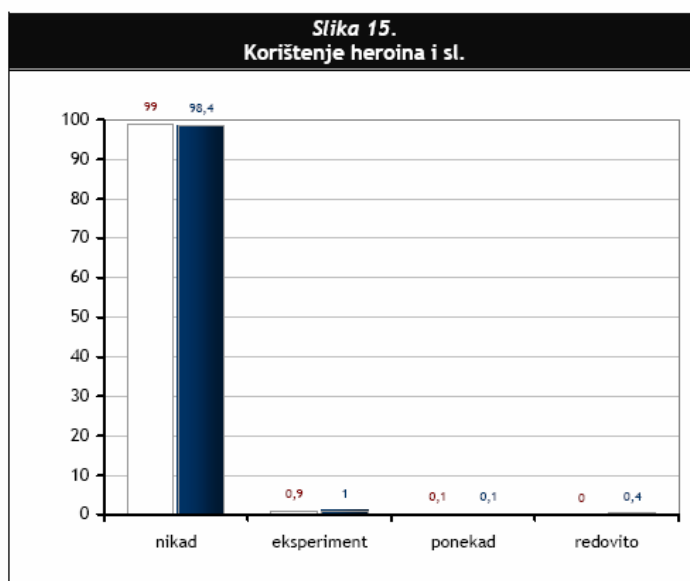
Kokain još nije čest kao na zapadu, ali se čini da se i on češće koristi. Još su rijetki oni koji zbog problema sa kokainom zatraže pomoć, no ne treba sumnjati da će sa najavljenim ekonomskim napretkom i takvih biti sve više.

Heroin je uvijek bio droga koja se je najrijeđe koristila, ali je predstavljala i još uvijek predstavlja najveći problem. Dobra vijest je da svi pokazatelji sugeriraju da je korištenje heroina u opadanju.

Na sreću, na našem području nije primijećeno korištenje nekih droga koje u zapadnoj Evropi predstavljaju značajan problem: ketamin, GHB.

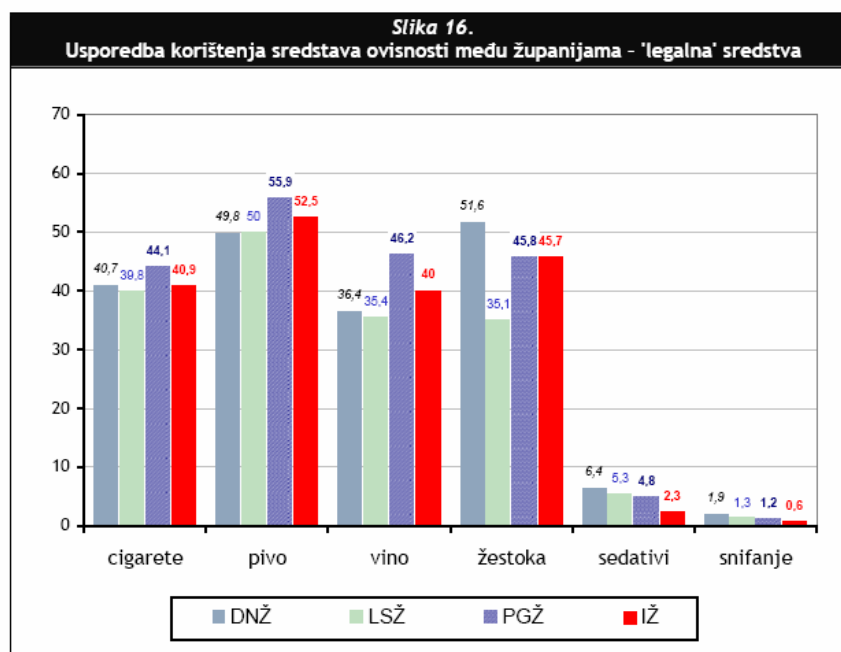
Općepoznat je mit da je Istarska županija ugroženija drogama od drugih županija i da je dostupnost ili interes, ili oboje, u Istri veći nego drugdje u Hrvatskoj. Tko poznaje stvarno stanje zna da to nisu utemeljene tvrdnje, ali protiv mitova je teško. Zato su dobro došli radovi koji znanstveno istražuju tu temu, kao što su tek objavljeni podaci istraživanja koje je proveo Zavod za javno zdravstvo istarske županije u suradnji sa profesorom Bezinovićem sa Instituta za društvena istraživanja iz Zagreba, rađeno na reprezentativnom uzorku srednjoškolaca iz 4 hrvatske županije. Podaci pokazuju da mladi u Istri ne konzumiraju droge više nego njihovi vršnjaci u drugim dijelovima zemlje.

Tablica 1. Usporedba korištenja legalnih sredstava

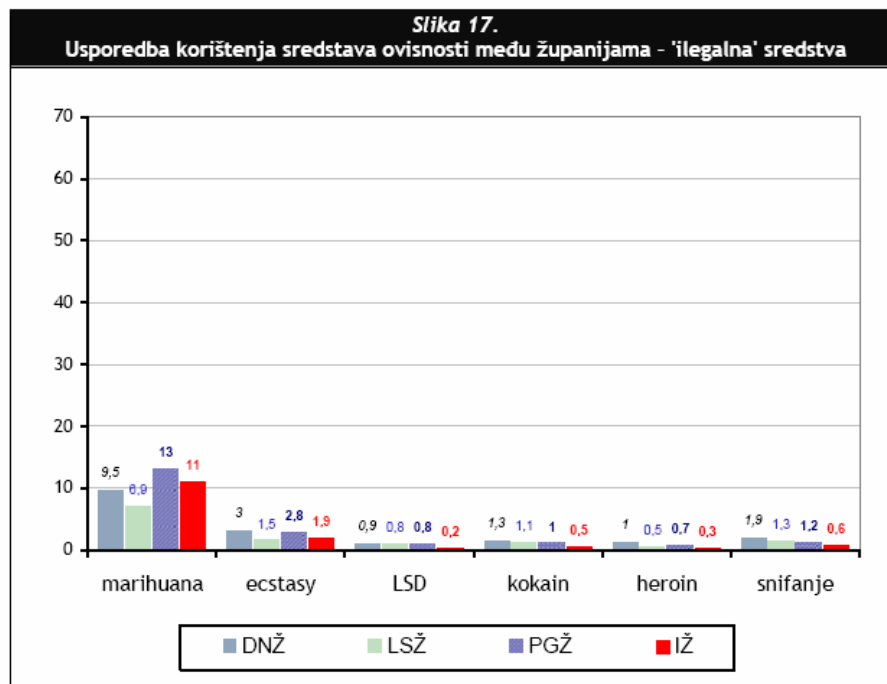

Heroin, kao najtežu drogu, je probalo 1% djevojaka i nešto malo više mladića. Korisnici teških droga ne nalaze se u populaciji učenika koji redovito idu u školu. Oni najčešće 'ispadaju' iz sustava obrazovanja.

Razlike u korištenju sredstava ovisnosti kod učenika u Istarskoj, Primorsko-goranskoj, Ličnosenskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji (povremeni i redoviti korisnici)

Iz slike je vidljivo da istarski srednjoškolci podjednako koriste sredstava ovisnosti kao i njihovi vršnjaci u drugim županijama. U odnosu prema susjednoj Primorsko-goranskoj županiji manje puše cigarete, manje se alkoholiziraju te značajno manje koriste sedative.

Istarski srednjoškcolci također nešto manje koriste marihuanu i ecstasy od njihovih vršnjaka u PGŽ. Ostale se droge relativno rijetko koriste u srednjoškcolskoj populaciji u ispitanim županijama.

Podaci o zapljenama su vrlo važni radi stvaranja ukupne slike stanja, ali ih treba čitati »cum grano salis«, jer zaplijenjene količine variraju iz godine u godinu više zbog akcija policije, nego zbog naglih promjena na tržištu droga. Tijekom 2003. ostvareno je 1032 zapljena opojnih droga, što je za 40 manje nego 2002.g. Droga je oduzeta od 918 osobe. Kretanje zaplijenjenih vrsta i količina droga tijekom proteklih 3 godine pokazuje

Tablica 2.

	2001	2002	2003
Heroin	4590 g.	653,7 g.	2953 g.
Kokain	51,3 g.	79,6 g.	336 kg.
Marihuana	4151 g.	7252 g	7133 g
Hašiš	735 g.	693,7 g	856 g
Ecstasy	629 kom.	992 kom	2772 kom.
Amfetamini	89,4 g.	488 g.	192,72 g
Heptanon	442 kom.	602 kom.	236 kom.
Sedativi(razni)	Veći broj	828 kom.	3152 kom
LSD	-	-	2 markice

Županijskom državnom odvjetništvu u Puli i općinskim državnim odvjetništvima u Puli, Rovinju, Bujama i Pazinu za osobe preko 21 godinu je podnijeta 681 prijava za kaznena djela vezana za zlouporabu opojnih droga.

Ukupno je podnijeto 551 neposredno optuženje, od čega 501 za kazneno djelo iz čl.173 st.1.KZ-a(posjedovanje droge), a 50 za čl.173 st. 5. KZ-a. Nakon dovršene istrage podnijeto je još 65 optuženja: 4 za djelo iz čl.173.st 1, 37 iz čl.173. st.2, 9 za kazneno djelo iz čl.173 st.3. KZ, 12 iz čl.173. st.5, te 3 iz čl.173 st.6.KZ.

Donijeto je 525 presuda, od čega 506 osuđujućih, 12 oslobađajućih i 7 odbijajućih. Zatvorska kazna je izrečena u 33 slučaja, u 150 slučaja novčana kazna, u 169 uvjetna kazna, a u 148 sudska opomena.

PREGLED STANJA OVISNOSTI NA PODRUČJU ŽUPANIJE

Ilegalnost ilegalnih droga je glavni razlog zbog kojeg ni jedna zemlja ili regija nema egzaktno podatke o stanju ovisnosti, već samo više i ili manje utemeljene procjene. Od parametara za procjenu najčešće se koristi: broj novih slučajeva («first treatment demand»), ukupna smrtnost i smrtnost od predoziranja, HIV, AIDS i hepatitisi, sekundarni kriminalitet, trudnoće ovisnica. Mogućnost kompariranja podataka iz različitih izvora i službi, kao što je slučaj kod nas u Istri, izrazito podiže pouzdanost podataka.

Tablica 3.

Novoevidentirani slučajevi heroinske ovisnosti od 1999 - 2002.

Godina	1999.	2000	2001	2002	2003
Broj osoba	90	154	146	88	59

Broj novootkrivenih slučajeva u 2003. je najmanji u posljednjih 5 godina i značajno smanjen u odnosu na 2002. god.

Tablica 4. Broj novoevidentiranih prema mjestu stanovanja

	2002	2003
Pula	34	35
Labin	16	3
Poreč	14	10
Rovinj	12	5
Buje, Umag	11	5
Pazin	1	2
UKUPNO	88	59

Broj ovisnika na području Županije

U Istri je od kraja 1970-tih do danas **939** osoba zatražilo pomoć zbog problema sa heroinom, a procjenjujemo da je još oko 200 koji to nisu učinili. Naše višegodišnje praćenje pokazuje da oko polovice naših ovisnika dobro kontrolira svoju ovisnost i izlazi iz problema sa drogama.

Uzevši to u obzir, ali i druge spomenute standardne pokazatelje, **možemo zaključiti da je na području Županije oko 600 «aktivnih» ovisnika, onih koji svakodnevno ili često uzimaju droge.**

Podaci Centara , savjetovališta , ambulanti i udruga na području Županije, omogućuju nam da dobijemo i precizniji uvid u njihovo stanje. Prema karakterističnim skupinama mogu se razvrstati u slijedeće skupine.

Tablica 3 Distribucija prema obliku liječenja i stanju

	Broj ovisnika	%
Apstinenti do 6 mj.	26	4,3
Apstinenti preko 6 mj.	32	5,4
Apstinenti preko 2 god.	65	11,0
Apstinenti nakon komune	58	9,7
U komuni	66	11,1
Na metadonu detoks.	187	31,4
Na metadonu održavanje	161	27,1
UKUPNO	595	100,0

Treba dodati da je 50-tak osoba krajem 2003. bilo u pritvoru ili zatvoru, a nekoliko desetina trajno više ne živi na području Istre, najviše u inozemstvu. U kontaktu sa našim pacijentima dobili smo podatke o još dvadesetak osoba koje su otišle u komune bez posredovanja Centara.

SMRTNOST OVISNIKA

Tablica 4 Broj smrtnih slučajeva zbog predoziranja

1996	4
1997	9
1998	7
1999	6
2000	3
2001	9
2002	3
2003	3

Nastavlja se trend stagniranja broja smrtnih slučajeva od predoziranja, što je još jedan od pokazatelja koji upućuju na smirivanje epidemije.

Sekundarni kriminalitet

Prema podacima Policijske uprave Istarske sekundarni kriminalitet vezan za zlouporabu droga ostao je na razini iz ranijih godina.

AIDS i HIV infekcija

U 2003. nije bilo novih slučajeva HIV pozitivnosti kod ovisnika.

U Istri su poznate dvije HIV pozitivne osobe iz skupine ovisnika o drogama.

OVISNOST U VOJSCI

Prema procjenama člana našeg povjerenstava, predstavnika HV, u posljednje vrijeme opada broj ročnika kod koji se otkrivaju problemi vezani uz zlouporabu droga. Procjenjuje se da na tu pojavu utječe i to što se osobe koje konzumiraju droge najčešće odlučuju za civilno služenje vojnog roka, jer im to omogućuje da ostanu u svom gradu i ne izlažu se problemima sa nabavom ilegalnih droga.

NAJVAŽNIJI PROBLEMI U SUZBIJANJU OVISNOSTI U ISTRI

U izvješću za 2002. kao najvažnije probleme u suzbijanju ovisnosti u Istri naveli smo slijedeće:

1. Rješavanje pravnog statusa Centra u Puli
2. Intenziviranje programa izmjene igala u Puli i eventualno pokretanje u nekim drugim gradovima
3. Pomoć u opremanju službe za droge MUP-a PU Istarske

Ad 1) Sa velikim zadovoljstvom mogu konstatirati da je nakon 8 godina rada riješen pravni status Centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje u Puli, koji od 1. travnja 2004., u skladu sa zakonom, djeluje pri Zavodu za javno zdravstvo Istarske županije. Time su stvorene pretpostavke za normalan rad i razvoj Centra koji je prvi u liniji rješavanja jednog od najvećih, po mišljenju javnosti najvećeg, javno-zdravstvenog problema u Istri.

Ad 2) Nije «intenziviran» program izmjene igala u Puli, ali vjerujem da će rješenje problema pod točkom 1. ubrzati rješavanje i ovog problema. Vjerojatno da i zbog smirivanja stanja opada i pritisak za rješavanje problema izmjene igala.

Smatram da u drugim istarskim gradovima stanje za sada nije potrebno pokretanje programa izmjene igala.

Ad 3) Realizirana je donacija za nabavka neophodnih tehničkih pomagala potrebnih službi za droge MUP- a PU Istarske.

Posebno treba istaći veliki uspjeh projekta dodatnog plaćanja liječnika opće medicine koji provode metadonski program. Postigli smo sve očekivane ciljeve: povećali motivaciju ljudi koji rade zamoran posao, povezali ordinarijuse i centre, i dobili važne podatke o liječenim osobama.

Glavni zadaci u 2004 godini:

1. Zaokruživanje mreže savjetovališta u Županiji. Osim Centara u Puli i Poreču, djeluje savjetovalište u Rovinju te u Labinu. Idealno bi bilo da postoje savjetovališta i u Umagu i Pazinu. Osim toga bit će potrebno stručno i informacijski povezati postojeće Centre i savjetovališta, te poboljšati suradnju svih koji se bave liječenjem ovisnosti.

2. Pokrenuti istraživanja i znanstveni rad. U Županiji postoji stručnjaci koji imaju značajno iskustvo u prevenciji i liječenju ovisnosti, postoji i sad već imponantna baza podataka, te je vrijeme da se problem počne znanstveno istraživati, što će značajno povećati kvalitetu ukupnog rada na suzbijanju ovisnosti.

3. Pokrenuti inicijativu da se preko Odjela za prosvjetu Istarske županije nađe način stimuliranja nositelja školskih preventivnih programa u školama, budući da su to ključne osobe za provođenje preventivnih aktivnosti u školama.

ZAKLJUČAK: Stanje ovisnosti u Istri već drugu godinu pokazuje znakove stagnacije i smirivanja. Znakovi smirivanja se bilježe i u većini zapadnoevropskih zemalja i većini hrvatskih regija, što nam daje za pravo vjerovati da se ne radi o trenutnom ili »lažnom» smirivanju. Unatoč takvim pokazateljima evropske zemlje ne smanjuju napore i ulaganja u unapređenje ukupnih mjera za suzbijanje ovisnosti, sa željom da se takvo povoljno stanje zadrži, a eventualno i poboljša. Vjerujemo da će Istarska Županija, koja je među prvima u Hrvatskoj reagirala na problem i u mnogo čemu prednjači u suzbijanju ovisnosti, nastaviti poticati i podržavati kvalitetne projekte na tom području.

Predsjednik Povjerenstva
Ante Ivančić dr.med.